

ANLEDNING TILL UNDERSÖKNINGEN

Brand i lägenhet i flerfamiljshus. Flicka 16 år omkom.

UNDERSÖKNINGEN UTFÖRD AV

Denna rapport är sammanställd av brandingenjör Ulf Erlandsson. Den omfattar endast räddningstjänstens insats, brandförloppet och det byggnadstekniska brandskyddet. Beträffande brandorsak och kriminalteknisk undersökning hänvisas till polisens utredning.

OBJEKTET

Tomten nummer 2 på kvarteret i xxx bebyggdes enligt byggnadsnämndens ritningar år 1913 med två flerfamiljshus: Dels det nu aktuella större huset åt gatan som hade en yta om ca 45 x 14 meter med källare, två hela våningsplan samt ett vindsplan som delvis var inredd med lägenheter. Dels ett gårdshus 19x9 meter med samma våningsindelning. Gårdshuset berördes ej av branden. Båda husen har stomme och bjälklag av trä. Fasaderna är putsade med armering av kycklingnät. Lägenhetsdörrarna är tunna så kallade spegeldörrar med glasade partier. I nästan alla rum finns kakelugnar eller andra eldstäder. Gathuset har två ingångar med trapphus åtkomliga från x-gatan, xA respektive xB. Förutom huvudtrapporna har de flesta lägenheterna tillgång till kökstrappor åtkomliga från gården, se ritning. Huset är på mitten avdelat med en rejäl brandmur som skär genom alla våningar och även genombryter yttertaket. I öster ansluter gathuset mot ett ännu större flerfamiljshus. Södra x-gatan y. Mellan fastigheterna finns en stabil brandmur som skall tåla att något av de båda husen störtar samman. I gathusets östra del, med adress Södra x-gatan xA, fanns i bottenvåningen (plan 1) två lägenheter, i plan 2 ytterligare två lägenheter och i vindsplanet (plan 3) en lägenhet och diverse vindskontor.

UPPTÄCKTEN

Cirka klockan 22.35 kände en av de boende i gårdshuset att det luktade rök och började undersöka orsaken. När han gick ut på bakgården upptäckte han att det brann i en lägenhet på andra våningen. Lågor syntes innanför rutorna i dörren till en piskbalkong mot gården, se "fasadritning baksida". Medan han såg på sprack rutorna i balkongdörrarna och lågor slog ut genom öppningen. Räddningstjänsten fick larmet klockan 22.39.

BEREDSKAP OCH 1:A UTRYCKNING

Räddningstjänsten i Z-stad har enligt räddningstjänstplanen en beredskap med BM, 2Bf och 5Bm på stationen, Ch i beredskap i bostaden samt en deltidstyrka om Bf+ 4 Bm. Klockan 22.27 fick stationen larm om en mindre markbrand vid X-by några kilometer sydväst om centrum. Bil z1 uttryckte med Bf och 4 Bm. När larmet, om lägenhetsbrand x-gatan xB inkom klockan 22.39 omdirigerades bil z1 dit medan resterande styrka; BM, Bf och 1 Bm uttryckte med stegbil och tankbrandbil, jourhavande Ch och deltidskåren inkallades till brandstationen. I larmbeskedet fanns uppgifter om att det kunde finnas en person kvar i byggnaden.

RÄDDNINGSTJÄNSTINSATSEN

Bil z1 anlände först till brandplatsen. Mötande personer visade styrkan in på gården och föreslog en angreppsväg via kökstrapphuset till den brinnande lägenheten. Men trapphuset var svårt blockerat av möbler och köksdörren var låst varför rökdykarna i stället trängde in via en bakdörr till huvudtrapphuset. Under tiden kom BM med resterande styrka fram till x-gatan x. De fick besked om att det fanns en äldre kvinna kvar i lägenheten på bottenvåningen under brandlägenheten. Däremot fanns inga konkreta uppgifter om

människor kvar i brandlägenheten. Maskinstegen placerades på motsatta sidan av gatan och en rökdykargrupp gick in i huvudtrapphuset till xA. Deltidskåren kallades till platsen. Brandpost anslöts till bilarna. Alla lägenheter i huset utrymdes på boende. Polisen spärrade av gatan.

Under tiden hade rökdykargruppen från baksidan tagit sig in i brandlägenheten på andra våningen. De sökte först åt höger in i det som är angivet som matsal på ritning "plan 2". Hettan var mycket stark och de observerade eldslågor i riktning från serveringsrummet. Vattenbegjutning hade ringa effekt, vattnet förångades genast. När rökdykarna observerade lågor bakom sig slog de till reträtt och kröp tillbaka ut i tamburen. Efter avsläckning fortsatte de åt vänster in i det rum som kallas herrum på ritningen och där vi nu vet att flickan hade sitt sovrum. Där var hettan mindre besvärande och de kunde gå relativt upprätta. De krossade ett par rutor för att släppa ut rök och få bättre sikt. Vid fortsatt sökning hittade den flickan på golvet en bit från sin säng. De meddelade räddningsledaren och släpade ut henne i trappan. Tillsammans med ambulanspersonal utförde de livräddande åtgärder, men de gav inget resultat. Flickan fördes i ambulans till sjukhus men var då död.

Under tiden hade förstärkning anlant och en rökdykargrupp gick in via kökstrappan. Branden i serveringsgången bekämpades från två håll och tycktes snart vara under kontroll. En rökdykargrupp fortsatte uppför kökstrappan till vindsplanet. Där fanns lätt rök men inga lågor eller tecken på brand. Rökdykarna fortsatte att söka på vinden men röken och värmen tilltog. Plötsligt skymtade de eld bakom en vägg mot husets ytterkant. De bekämpade lågorna med vatten men hade svårigheter att komma åt eftersom branden befann sig i ett dolt utrymme. Förstärkning begärdes med ytterligare personal från Y-stad samt höjdfordon från Q-stad. Angrepp med dimspikar genom yttertaket gav inget resultat. Nya eldhärdar upptäcktes och situationen blev allt svårare. Rökdykarna måste lämna vinden. Branden bröt igenom yttertaket och taktiken måste ändras till begränsning. Begränsningslinjerna blev naturligtvis brandmurarna mitt i huset respektive mot det större huset på fastigheten x-gatan y. Låsta dörrar och avsaknad av ritningar gjorde att det var mycket svårt att hitta upp till den västra delen av vinden. Först efter nästan en timme kunde brandpersonal ta sig upp och bevaka västra sidan av muren genom huset. Den visade sig vara i bra skick utan otätheter. Enda undantaget var där muren passerade ett ovalt fönster högst upp på fasaden, se "fasadritning gata". Också muren mot grannhuset nummer y åt öster visade sig vara av god kvalitet. Visserligen släppte den igenom en del rök och för säkerhets skull utrymdes också denna byggnad.

Sociala myndigheter hade i detta skede ordnat inkvartering av hemlösa på hotell X. Polisen gjorde ett fint jobb med att kontakta anhöriga till den omkomna flickan samt drabbade hyresgäster som inte var hemma vid brandtillfället. Under natten rasade det taktegeläckta yttertaket samman. Också bjälklaget mellan plan 2 och 3 gick delvis samma väg. I bottenvåningen i del xA blev vattenskadorna mycket svåra. Däremot klarade sig den halva av huset som fanns väster om brandmuren mycket bra med bara mindre rök- och vattenskador. För att undvika farliga ras revs under lördagen delar av ytterväggar och murstockar efter samråd med polisens tekniker.

BRANDSPRIDNINGEN

Vid studie av byggnadsritningar och efterföljande undersökning framgår klart att branden spred sig från den först drabbade lägenheten via de trasiga fönsterpartierna i dörren till piskbalkongen och via takfoten upp till ett dolt utrymme vid sidan av vindskontoren. Det dolda utrymmet är markerat med orange färg på fasadritning "gavel" respektive på planritning "vindsplan". Trots att en rökdykargrupp redan i ett tidigt skede tog sig upp på vinden för att kontrollera eventuell brand spridning upptäckte de inte utrymmet i tid och kunde senare inte heller komma åt att bekämpa branden

eftersom det var dolt och saknade luckor eller andra öppningar mot vinden. Taket över den branta delen utanför det dolda utrymmet var täckt med plåt medan det högre mindre sluttande taket var klätt med taktegel.

UPPFÖLJNING

Tre dagar efter brandens första skede arrangerades ett besök på brandplatsen tillsammans med polisens tekniker. Ritningar över den svårt skadade byggnaden ordnades från kommunens arkiv. På eftermiddagen ordnades genomgång med all brandpersonal som deltagit i arbetet. En vecka senare, ordnades informationsmöte för alla drabbade hyresgäster och andra inblandade. Mötet var förlagt till en samlingslokal vid X-torget och lockade ett 70-tal deltagare. Förutom från räddningstjänsten deltog personal från socialkontoret, försäkringsbolagen, kyrkan och undertecknad från Räddningsverket.

REFLEKTIONER

Undertecknad Ulf Erlandsson övervakade som passiv åskådare hela räddningsinsatsen från ca klockan 22.50 (10 minuter efter larm) till ca klockan 01.30. Eftersom jag disponerade en personsökare med medhörning kunde jag också följa det mesta av radiotrafiken.

Att branden kunde sprida sig via takfoten och upp på vinden förutsågs av räddningsledaren redan i ett tidigt läge. Men genom att stora delar av den första insatsstyrkan under ett kritiskt skede måste ägna sig åt sökning och livräddning fördröjdes släckningen. Den rökdykargruppsom sedan kom upp på vinden gjorde en god insats men hade ingen rimlig möjlighet att släcka den brand i det dolda utrymmet som då redan var ett faktum. Trots att branden kom att kräva ett människoliv och att halva det stora hyreshuset blev totalförstört är det min åsikt är att insatsen både leddes och genomfördes på ett riktigt och professionellt sätt. Möjligen hade den omfattande vindsbranden kunnat förhindrats om de först anlända styrkorna varit så stora att en rökdykargrupp kunnat avdelas för detta ändamål redan från början.